

Prairietuinen dragen bij aan biodiversiteit, ook op het dak

Daktuinen spelen belangrijke rol bij natuurinclusief bouwen

De afgelopen vijf jaar is de vraag naar daktuinen sterk gestegen, ondanks de coronacrisis, merkt Laurens Lageschaar van Lageschaar Vaste Planten, ontwikkelaar van beplantingsconcepten. 'Men ziet de waarde van groen steeds meer in. Natuurinclusief bouwen is een enorme drijfveer in de vastgoedsector.' Ruim tien jaar geleden legde hij zijn eerste daktuin aan. Intussen is het aantal daktuinen met het Prairie Garden-beplantingsconcept enorm toegenomen en het groeit gestaag door. Het gaat om nieuwbouw en renovatie van daktuinen, voornamelijk bij appartementencomplexen, parkeergarages en kantoorgebouwen.

'We zijn begonnen met twee combinaties die we speciaal voor daktuinen ontwikkeld hadden: Jade en Opal', herinnert hij zich. 'Nu weten we dat al onze Prairie Garden-concepten geschikt zijn. We hebben op dit moment 31 standaardcombinaties van vaste planten en grassen en er komen nog vijf nieuwe plantcombinaties bij.'

Onderhoudsvriendelijk

De planten in deze prairietuinen zijn geschikt voor daktuinen omdat ze tegen zowel droge als natte omstandigheden kunnen. Ze vragen doorgaans weinig voeding, zijn onderhoudsarm en gaan lang mee. Juist op daken is het fijn dat het concept onder-

Volgens de plannen van de overheid moeten er in 2030 bijna een miljoen nieuwe woningen gebouwd zijn. Dit geeft een enorme druk op de groene ruimte. Steeds meer gemeenten stellen daarom aanvullende eisen op voor extra groen. Op het lijstje van vergroeningsopties neemt de aanleg van daktuinen een belangrijke plaats in. Een prairietuin op het dak draagt bij aan de biodiversiteit en biedt jaarrond een kleurrijk beeld, of het nu gaat om een particuliere tuin bij een appartementencomplex of om openbare tuinen.

Auteur: Marleen Arkesteijn

houdsvriendelijk is. De plantenkeuze is zodanig dat de beplanting in evenwicht is. Eén keer per jaar aan het einde van de winter de beplanting afmaaien en daarna enkele kleine wieden, dat is voldoende. Lageschaar adviseert om eens per jaar een grondmonster te nemen om te zien wat de daktuin aan bemesting nodig heeft. 'Een of twee keer per jaar een bemesting – vlak na het afmaaien en voor de zomer – om het meststofgehalte bij te sturen, dat is over het algemeen voldoende. Op deze manier verleng je de levensduur van de beplanting, blijven de planten gezond en bloeien ze beter. Zo kun je het beeld langer vasthouden.' Lageschaar adviseert het gebruik van natuurlijke meststof-

fen. Er zijn meerdere goede merken. Welk merk het geschiktst is, is afhankelijk van de ervaring van degene die het onderhoud doet.

Aandachtspunten

‘Bij de aanleg van een daktuin zijn er belangrijke aandachtspunten, zoals de draagkracht van het dak, de aan- en afvoer van water, de slagschaduw en valwinden. Deze punten hebben effect op de keuze van de beplanting. Een gras als *Miscanthus*, bijvoorbeeld, kan de wind breken. De draagkracht van het dak is mede bepalend voor de plantenkeuze. In principe gaat Lageschaar uit van een laag van 30 cm dik, bestaande uit een substraatlaag die afgedekt wordt met een afdeklaag van 8 cm lava. ‘Als de dikte minder dan 30 cm is, passen we de plantenkeuze aan.’

En dan zijn er natuurlijk nog de wensen van de opdrachtgever. Gaat het om een daktuin voor de buurt, om een privétuin bij een appartementencomplex of om extra biodiversiteit? Als de tuin eenmaal is aangelegd, zijn er naast de ‘groene’ aandachtspunten ook nog wat technische puntjes om in de gaten te houden. Het is belangrijk om op vaste tijden, in ieder geval in het voorjaar, te controleren of de druppelslangen nog werken. Een optie is om sensoren op het dak te plaatsen, die een alarm geven als het te droog is. Af en toe een visuele controle is nodig om te zien of de sensoren nog werken. Verder is het belangrijk om te controleren of er geen verstoppingen zijn rond de waterafvoer.

Servicepartners

Lageschaar legt zelf geen (dak)tuinen aan, maar werkt met een netwerk van servicepartners. ‘Dat zijn groenprofessionals die regelmatig met onze beplantingsconcepten werken.’ Op dit moment werkt hij met circa veertig servicepartners, verspreid over het land. Een deel daarvan legt ook daktuinen aan. Een van zijn servicepartners is idverde NL, vertegenwoordigd in de persoon van Roeland Pullen, productmanager dak- en gevelgroen (zie kader). ‘Als een opdrachtgever bij ons komt voor een daktuin, verwijzen we door naar een of meer van onze servicepartners. Voor ons is het van belang dat het goed gebeurt. We moeten achter het product kunnen staan.’ idverde NL is sinds een jaar of vijf servicepartner. ‘Roeland is een zeer gemotiveerd en gepassioneerd daktuinspecialist, met wie we goed kunnen samenwerken.’

Op de kwekerij liggen momenteel ongeveer 36 voorbeeldborders. Deze zijn zeven dagen per week open voor belangstellenden. ‘Onze servicepartners kunnen kiezen voor een van de concepten of een beplantingsplan op maat door ons laten maken. De helft van de borders die we ontwerpen, is voor onze servicepartners.’

Nieuwe ontwikkelingen

Een interessante nieuwe ontwikkeling die eraan komt, is het gebruik van inheemse planten in het beplantingsplan. In de proeftuinen bij Lageschaar worden geschikte combinaties met wilde planten uitgetest. Het komende jaar tijdens de Floriade is deze nieuwe ontwikkeling te zien.

Uitgangseisen

Voordat Pullen aan de slag gaat, bekijkt hij de dakopbouw. Wat is de draaglast? Hoe zit het met de dak- en hemelwaterafvoer en de aansluiting van daken? Moet er ook water geborgen worden op het dak? In het binnenstedelijk gebied mag water niet direct worden afgevoerd op het riool, maar moet je ondergronds of op het dak een buffer hebben, zodat het niet meteen geloosd wordt.

‘De minimale draaglast is in het geval van een sedumdak 80 kg/m². Maar je hebt ook daktuinen van 1500 kg/m². Als we bij nieuwbouw de vrije hand krijgen bij het ontwerpen van een daktuin, geven wij aan de constructeur door hoeveel het gaat wegen. Als we met een bestaand dak te maken hebben, moeten we het ontwerp aanpassen aan de draagkracht van het dak. Als de draagkracht laag is, moeten we het doen met lichtgewicht beplanting, zoals vetplanten en droogteminnende kruiden, die minder water en minder grondopbouw nodig hebben. Voor elementen als bomen, loopplanken, zitplaatsen en bankjes of een kleine vijver moet de belastbaarheid van het dak hoger zijn.’ Pullen doelt daarbij niet op hoge bomen, maar op bomen die speciaal voor groene daken zijn gekweekt: meerstammige bomen, breder dan hoog, fijnbladig, minder wind vangend en met een brede platte kluit – als een platgedrukte bal.

Prairiebeplanting

Pullen werkt graag met de prairiebeplanting van Lageschaar. Sinds een jaar of vijf is hij servicepartner van Lageschaar Vaste Planten. Hij houdt van het concept met de grote diversiteit aan soorten. ‘Voor opdrachtgevers werkt het gemakkelijk. Aan de hand van kleurkaarten

Roeland Pullen: ‘Groen heeft meer functies dan alleen een aardige aankleding’

‘De meeste nieuwbouwprojecten hebben een vorm van dakgroen en/of gevelgroen. Zeker in grote steden is een daktuin geen kostenpost, maar draagt die bij aan de economische waarde van een project. Vroeger werd groen gezien als mooie aankleding; nu is een daktuin een essentieel onderdeel met meerdere functies’, zegt Roeland Pullen. Hij houdt zich als productmanager dak- en gevelgroen bij idverde NL bezig met het ontwerpen en calculeren van daktuinen. Verder bereidt hij het werk voor. ‘We leggen vijftig à zestig daktuinen per jaar aan. Dat zijn grootschalige projecten, die qua oppervlak variëren van 100 tot 3000 à 4000 m². Het zijn bijvoorbeeld daken op parkeergarages of in combinatie met zonnepanelen. We werken samen met projectontwikkelaars van nieuwbouwprojecten en bestaande gebouwen, voor vve’s en gemeentelijke projecten en bij uitzondering voor particulieren.’ In zijn werk heeft hij veel contact met architecten en bouwkundigen.

kunnen ze de beplanting kiezen. Een beplantingsplan op maat met dit mengsel bespaart een hoop tijd, die je anders nodig zou hebben voor het zoeken van de juiste planten. De mengsels zijn op elkaar afgestemd qua hoogte en spreiding van de bloeitijd. Voor een beplanting met vaste planten gaan we uit van een minimale groeilaa van 25-30 cm. De combinatie van beplanting, een groeilaa en een irrigatielaa zorgt voor een belasting van 350-450 kg/m². Je kunt niet zonder irrigatieregime. De afgelopen zomer was vrij nat, maar in veel gevallen is extra water nodig. De zomers van 2018 en 2019 waren heel droog. Ik verwacht dat we steeds meer van zulke droge jaren zullen krijgen.’

Functies daktuin

Pullen somt een aantal functies op die een daktuin kan hebben: regenwaterbuffering, biodiversiteit als compensatie voor het verlies van bloeiende planten op plaatsen waar gebouwd wordt, bescherming van de dakhuid, een koelend effect op de buitenlucht én de werk- en woonruimte onder het dak, en leefruimte voor vogels en insecten. En als het om een kijktuin of leeftuin gaat, laat hij de verschillende functies zien aan de hand van een aantal projecten.

Projecten

Pullen geeft vier voorbeelden van daktuinprojecten die idverde NL de afgelopen twee jaar heeft gerealiseerd met het Prairie Garden-beplantingsconcept van Lageschaar:

1 Tegen het centrum van Eindhoven aan heeft idverde NL in 2019 een daktuin voor een appartementencomplex ontwikkeld met ca. 600 m² vaste beplanting. Deze daktuin is voorzien van een extra waterbergingslaag. Daarop liggen een filterlaag, een groeilaag en een afdekking van lavagranulaat. Afhankelijk van de dikte van de laag hebben de opdrachtgevers gekozen voor vetplanten of prairiebeplanting.

2 Deze grote daktuin van circa 3.200 m² van idverde NL uit 2020 in Eindhoven ligt boven op een parkeergarage. Er is ruimte voor 1.800 m² vaste beplanting, bestaande uit drie plantcombinaties van Lageschaar. Er zijn ten minste vijftig soorten planten toegepast, met een bloeitijd van februari tot december. Ook zijn er diverse looppaden en zitjes gemaakt.

3 Deze Amsterdamse daktuin, die in 2019 is aangelegd, beslaat ruim 1.200 m² en bestaat uit drie verschillende vasteplantenmengsels van Lageschaar. Het betreft een kijktuin, met veel soorten die bijen en vlinders aantrekken. Er zijn ten minste vijftig soorten planten toegepast, met een bloeitijd van februari tot december.

4 Op deze locatie in Utrecht heeft idverde NL in 2019 diverse daktuinen aangelegd, die verdeeld zijn over vijf verdiepingen, direct naast het centraal station van Utrecht. Het wooncomplex is deels over het spoor gebouwd. Dit project was in 2019 Daktuin van het jaar.

